

EK FİİL

İsim ve isim soylu sözcüklere gelerek onları yüklem yapan ya da çekimli fiillere gelerek onları birleşik zamanlı yapan çekim ekleri ek fiildir.

Ek fiil “i- (imek)” fiilidir.

- Bugün hava çok soğuktu.
- Okullar açılacaktı.

Ek fiilin iki görevi vardır:

- A. İsim ve isim soylu sözcüklere gelerek onları yüklem yapmak
- B. Basit zamanlı fiillere gelerek birleşik zamanlı yapmak

İSİMLERE GELEN EK FİİL

- Anlattıklarının hepsi yalanmış.
- Şarkıyı söyleyen kişi, en yakın arkadaşıydı.

İsme gelen ek fiil, dört farklı biçimde çekimlenebilir:

- Sanatçıydı
- Sanatçıymış
- Sanatçıysa
- Sanatçıdır

1. EK FİİLİN GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİMİ

İsim + ek fiil + görülen geçmiş zaman eki + şahıs eki

- Öğretmen + i + di + m : öğretmendim
- Mutluyduk

Hayatındaki tek dostu kitaplarıydı.

Dünkü konserden önce çok heyecanlıydı ünlü sanatçı.

2. EK FİİLİN DUYULAN GEÇMİŞ ZAMAN ÇEKİMİ

İsim + ek fiil + duyulan geçmiş zaman eki + şahıs eki

Öğretmen + i + miş + iz : öğretmenmişiz

- Yasaklar nedeniyle bütün bakkallar kapalıymış.
- Çok mutluymuşsun o zamanlar.

3. EK FİİLİN ŞART ÇEKİMİ

İsim + ek fiil + sa/se + şahıs eki

Öğretmen + i + se + m : öğretmensem

- Haklıysanız hakkınız arayın!
- Hastaysan hemen doktora gitmelisin.

4. EK FİİLİN GENİŞ ZAMAN ÇEKİMİ

İsimlere “-dır” ekinin getirilmesiyle oluşur. Ancak 1 ve 2. Kişi çekimlerinde “-dır” eki kullanımdan düşmüş ve bu ekin görevi, kişi ekleriyle karşılanmıştır. Yalnızca 3. Kişi çekimlerinde “dır” eki karşımıza çıkar.

Doktorum

Doktorsun

Doktordur (doktor)

Doktoruz

Doktorsunuz

Doktorlar

- Buralarda hava hep yağmurludur.
- Emek veren insanlar her zaman çalışkandır.

EK FİİLİN OLUMSUZ BİÇİMİ

Ek fiilin isme gelerek yüklem yaptığı durumlarda olumsuz biçimi “değil” sözcüğü ile yapılır.

- Yaşadığı yer küçük bir yerd.
- Bu şarkı program için çok uygunmuş.
- Sen, benim kardeşimsin.
- Bugün izinliysen buluşalım.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde ek fiilin isme gelerek yüklem yaptığı cümleleri bulalım.

- Dünyadaki en asil hayvanlar, aslanlardır.
- Yüreğimizi huzurla dolduran bir yorumdu.
- Sendin, hayatıma güzellikler katan.
- Anlattıkları yararlıysa biz de dinleyelim.
- Sürekli yanında olan Levent ve Soner, en yakın dostlarıymış.

ÖRNEK

Ek fiil, isim soylu sözcüklere gelerek cümlede yüklem olmalarını sağlar.

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde bu açıklamayı örnekleyen bir kullanım yoktur?

- A) Biraz uğraşsan o soruyu da çözebilirdin.
- B) Dedem uzun zamandan beri Balıkesir’deydi.
- C) Bu şehirde en çok beğendiğim yapı Kız Kulesi’dir.
- D) Kışın yenmesi gereken meyvelerden biri, portakalmış.

ÖRNEK

Anladım, bu şehir başkadır,

I II

Herkes beni aldattı gitti.

III IV

Bu dizelerde numaralanmış sözcüklerden hangisinde ek fiil vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

ÖRNEK

(I) Büyükbabam bazen çocukluğundan söz ederdi. (II) Onun zamanında sokaklarda oynanan sayısız çocuk oyunu varmış. (III) En eğlenceli zamanları bu oyunları oynarken yaşıyorlarmış. (IV) İstersem bu oyunları bana da öğretecekmış.

Ek fiil bu metinde numaralanmış cümlelerden hangisinde bir ismi yüklem yapmıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerden hangisindeki altı çizili sözcükte ek fiil vardır?

- A) Bu yörenin vazgeçilmez ürünü buğdaydır.
- B) Dinlediği metni bir çırpıda özetledi.
- C) Biriken faturaları sonunda ödemiş.
- D) Kahvaltıda mutlaka süt içer.